

PAROCHIE VAN DE H. MARTINUS te Groningen
(Oud-Katholieke parochie voor
Groningen, Friesland, Drenthe en de Noordoostpolder)

Parochiebrief 27-9-2024 No. 117

Inhoud:

1. Van de pastoor
2. Gebeden voor het feest van de H. aartsengel Michaël en alle engelen
3. Wie is de aartsengel Michaël?
4. Een heilig spel. Bericht van de sportschooldominee (Ari Troost)
5. Diocesane livestreamvieringen
6. Hoe wij vieren
7. Thuiscollecte
8. Veilige kerk
9. Agenda vieringen
10. Contact

Eerstkomende viering

- Zondag 29 september 11.00 uur – viering van het feest van de H. aartsengel Michaël en alle engelen

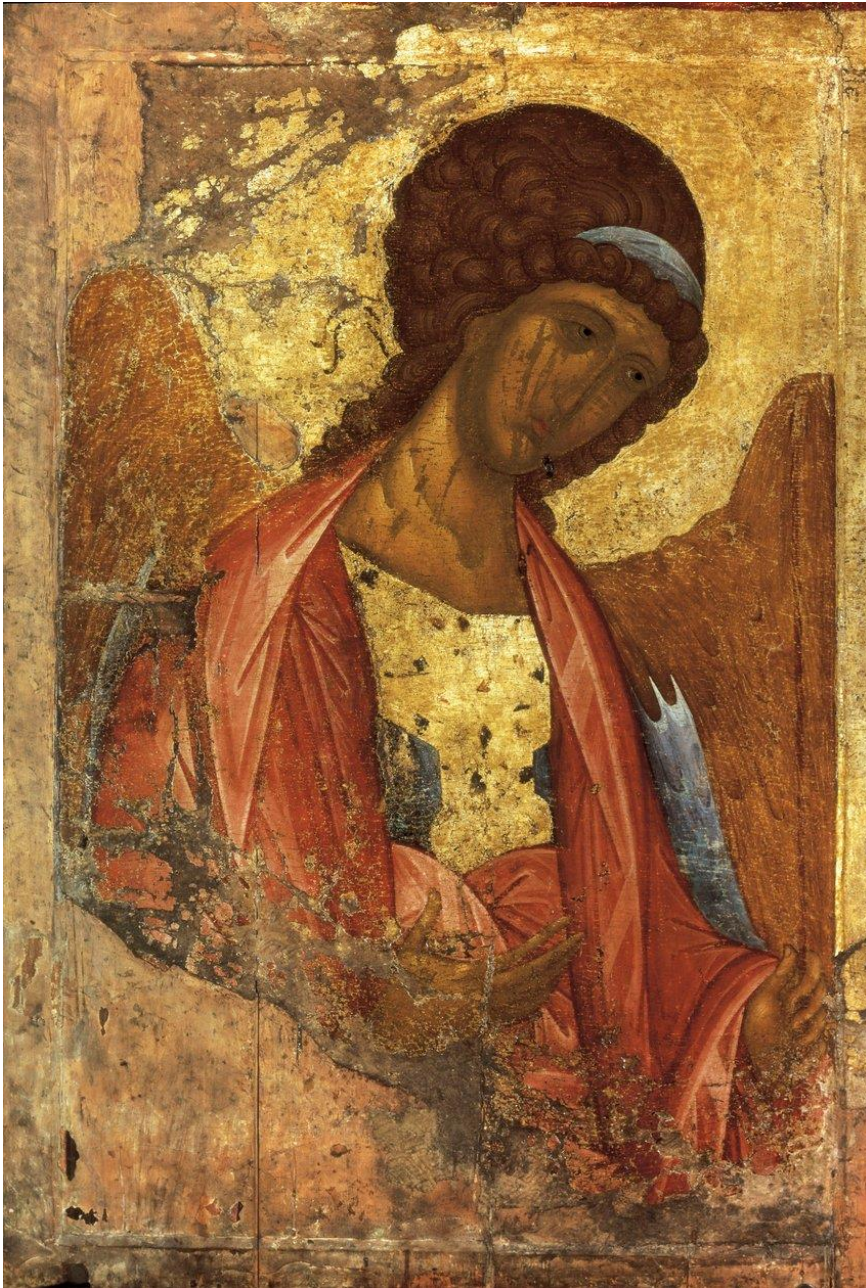
1. Van de pastoor

Viering H. Michaël en alle engelen

Het feest van de H. aartsengel Michaël en alle engelen op 29 september valt dit jaar op een zondag en wordt daarom volgens de liturgische aanwijzingen in het directorium van onze kerk op deze zondag in plaats van de “gewone” zondag gevierd.

In de preek zal ik natuurlijk ingaan op de plaats van de engelen in de Bijbel en op hun betekenis voor het geloofsleven. Omdat de preek echter niet de plaats is om in te gaan op alle Bijbelplaatsen die betrekking hebben op de aartsengel Michaël

en zijn plaats in de kerkelijk kunst, treft u verderop in deze parochiebrief een gedeelte van een artikel over de aartsengel Michaël die ik vond op de website van KRO-NCRV, die als voor de geïnteresseerden wat informatie daarover geeft, met een korte aanvulling van mijzelf over Michaël in de kerkelijke kunst en de liturgie van onze kerk.

De meeste klassieke afbeeldingen van de aartsengel Michaël in de westerse katholieke kerk laten vaak een krijgshaftige figuur in harnas met vleugels die een draak (de satan) vertrapt zien. De afbeelding op de ikonen van de orthodoxe kerken tonen een meer "geestelijke" figuur. De afbeelding hierboven is tussen 1410 en 1420 geschilderd door de beroemde Russische ikonenschilder Andrei Roeblov voor de ikonostase van de kerk in Zvenigorod.

Kerkschoonmaak op 5 oktober

Zoals ik in de vorige parochiebrief al schreef, is – zeker nu de kerkzaal er weer spic en span uitziet - een grondige schoonmaak van het hele kerkcomplex wel weer eens nodig. Het reinigen van de vloerbedekking in de gemeentenzaal en de sacristie en het wassen van de ramen, zal door een schoonmaakbedrijf worden verzorgd. Maar de rest moeten we toch met z'n allen kunnen doen.

Hiervoor staat *zaterdag 5 oktober* in de agenda. A.s. zondag 29 september zal na de kerkdienst worden uitgelegd wat er die dag op het schoonmaakprogramma staat en willen we daarvoor een lijst met vrijwilligers opstellen.

Gemeentevergadering op 6 oktober

De geplande gemeentevergadering op 1 september kon onvoorzien niet doorgaan. Die zal nu worden gehouden op zondag 6 oktober na de eucharistieviering. Hierin zullen de financiën van de parochie en de plannen voor het komende jaar centraal staan. Neemt u zelf een broodje mee, voor melk e.d. wordt gezorgd.

Parochiedag

Op *zondag 15 september* hielden we onze parochiedag rondom Leeuwarden. In de volgende parochiebrief zal daarop worden teruggeblikt.

Nu hieronder al vast een impressie van een heel andere gebeurtenis: *de zegening van een sporthal* in Borger. Dit is van de hand van ds. Ari Troost uit Rolde, in ons midden zeker geen onbekende (hij heeft o.a. enkele keren in onze eucharistievieringen gepreekt).

Een hartelijke groet voor u allen,

Wietse van der Velde, pastoor

2. Wisselende gebeden voor het feest van de H. aartsengel Michaël en alle engelen.

Omdat de meeste parochianen niet in het bezit zijn van het *Kerkboek*, het “rode boek” met de teksten voor de viering van de eucharistie en de andere sacramenten, geef ik hieronder de gebedsteksten voor het feest van 29 september. De inhoud van deze gebeden kan hoop ik helpen om iets dichterbij de betekenis van dit feest te komen.

Gebed van het feest

Eeuwige God, Gij ordent alles op wonderbare wijze
en geeft aan engelen en mensen
elk hun eigen dienst en opdracht.

Wij bidden U:

geef dat zij die in de hemel vóór U staan
om U altijd te dienen en te aanbidden

ook bij ons op aarde zijn
om ons te helpen en te beschermen.
Door onze Heer Jezus Christus, uw Zoon,
die met U in de eenheid van de heilige Geest
leeft en regeert in de eeuwen der eeuwen.
Amen.

Gebed over de gaven

Heer, wij brengen U dit offer van onze lof en dank
en vragen U:
aanvaard het goedgunstig
uit de handen van uw engelen,
die het voor uw Aanschijn brengen
en geef dat het strekt tot ons behoud.
Door Christus, onze Heer.
Amen.

Prefatie bij het eucharistisch gebed

Ja, waardig zijt Gij onze dank te ontvangen,
Heer, heilige Vader,
machtige God der eeuwen,
door Christus, onze Heer.
Wanneer wij de engelen eren
brengen wij aan uw majesteit hulde,
want in hen openbaart Gij,
hoe verheven Gij zijt,
die zetelt op de cherubim
en door een menigte van engelen
wordt gediend en aangebeden.
In hun gezelschap loven wij U,
als met een lofzang die geen einde neemt
uw grote Naam beleden wordt:
HEILIG,

Gebed na de communie

Heer, Gij hebt ons gesterkt met brood uit de hemel.
Laat ons uit de kracht van dit geheimenis
en door uw heilige engelen geleid
voortgaan op de weg naar uw koninkrijk.
Door Christus, onze Heer.
Amen.

3. Michaël in Bijbel en kunst.

Wie is Michaël?

De aartsengel Michaël is volgens de christelijke traditie de aanvoerder van de hemelse legers in de strijd tegen de duivel.

De Hebreeuwse naam *mikael* betekent "Wie is als God?"

Aartsengel

In de christelijke traditie wordt Michaël gerekend tot de hemelse rangorde der aartsengelen. Een aartsengel is een leidinggevende gezant van God die een belangrijke rol in de verlossing van de mensheid speelt.

Bijbelse bronnen

In de Bijbel komt de naam Michaël vijftien keer voor. Slechts vijf keer verwijst deze naam naar de aartsengel Michaël; in de overige tien gevallen is Michaël de naam van een mens. De aartsengel Michaël wordt genoemd in het Oudtestamentische boek Daniël en de Nieuwtestamentische boeken, de Brief van Judas en de Openbaring van Johannes.

Daniël

In Daniël wordt Michaël drie keer genoemd. Hij wordt er echter niet aangeduid als engel of aartsengel, maar als vorst. Beroemd is de passage uit het twaalfde hoofdstuk. Het betreft een visioen van de profeet Daniël over de Eindtijd en het Laatste Oordeel:

In die tijd zal de grote vorst Michaël opstaan om de kinderen van uw volk te beschermen. Want het zal een tijd van nood zijn, zoals er eerder nog geen is voorgekomen zolang er volken bestaan (12,1).

Judasbrief

De Judasbrief is de enige Bijbelse bron die Michaël als aartsengel aanduidt:

Zelfs de aartsengel Michaël heeft het niet gewaagd om een smadelijk oordeel tegen de duivel uit te spreken, toen hij met hem een woordentwist had en streed om het lichaam van Mozes; hij zei slechts: "'De Heer moge u straffen" (1,9).

De auteur verwijst naar een episode die echter niet in de Bijbel beschreven staat; ze schijnt ontleend te zijn aan het apocriefe boek "De hemelvaart van Mozes".

Openbaring van Johannes

De bron die het meest tot de verbeelding spreekt en vele kunstenaars heeft geïnspireerd is het twaalfde hoofdstuk van de Openbaring van Johannes. Daarin is sprake van een vrouw, omkleed met de zon, de maan onder haar voeten en op haar hoofd een kroon van twaalf sterren. Zij en haar zoon worden bedreigd door een grote vuurrode draak. Het daaropvolgende apocalyptische tafereel luidt:

Toen brak er in de hemel een oorlog uit. Michaël en zijn engelen vochten tegen de draak, en de draak en zijn engelen vochten terug. Maar zij hielden geen stand en hun plaats werd in de hemel niet meer gevonden. De grote draak werd neergeworpen, de oude slang, die Duivel en Satan heet en de hele wereld misleidt; hij werd neergeworpen op de aarde en zijn engelen met hem" (12,7).

Taken

Uit de bovengenoemde Bijbelse teksten leidde de christelijke traditie af dat Michaël drie taken heeft:

- Hij en zijn engelen moeten het opnemen tegen de machten van het Kwaad.
- Hij vergezelt en beschermt de rechtvaardige zielen op de dag van het Laatste Oordeel.
- Hij verleent hemelse bijstand aan het Volk van God: in het Oude Testament het volk Israël en in het Nieuwe Testament de Kerk.

(bron: website KRO-NCRV)

Feestdag

Volgens de huidige liturgische kalender van onze is 29 september de feestdag van de aartsengel Michaël en alle engelen. Volgens de oude kalender was 29 september alleen aan Michaël gewijd. Deze datum verwijst naar de dag van de kerkwijding van de antieke Sint-Michaëlbasiliek aan de Via Salaria, enkele kilometers ten noorden van Rome.

In de liturgie die tot in de jaren tachtig van de vorige eeuw in onze kerk gebruik was, werd op 2 oktober ook nog een feest gewijd aan alle engelen gevierd Deze twee feesten zijn nu samengevoegd. In het Gezangboek van 1942 dat tot 1990 officieel in gebruik was, stonden nog een gezang voor iedere van deze twee dagen. Het vesperboek met daarin het gezongen kerkelijke avondgebed voor de zon- en feestdagen kende voor iedere van deze twee dagen ook nog een geheel uitgewerkte orde van dienst. In het huidige gezangboek hebben de (arts)engelen geen eigen gezangen meer, maar ze komen wel voor in diverse gezangen voor andere feesten en gelegenheden.

Michaël in de kerkelijke kunst in west en oost

Westen:

In de christelijke kunst wordt Michaël het vaakst afgebeeld als de gevleugelde strijder die een draak of een andere demonische figuur met een zwaard of een lans doodt.

*Michaël vecht tegen de draak
(basiliek van OLV in Zwolle, de kerk achter de "peperbus").*

Sommige beelden geven hem ook een schild in handen met erop de tekst: *Quis ut Deus*. Dat is de Latijnse vertaling van de Hebreeuwse naam *Mi-ka-eel* ("Wie is als God).

Oosten:

Op de ikonen van de orthodoxe kerk wordt Michaël zoals al boven geschreven anders afgebeeld. Een engel wordt, als boodschapper tussen hemel en aarde, op iconen altijd met vleugels afgebeeld. Michaël draagt een polos, een bodestaf. In zijn haren heeft hij een haarband met linten; deze linten (toroki) zouden oorspronkelijk een soort antennes of radiogolven voorstellen, waarmee de boodschapper in contact stond met God. Blauw is, als kleur van de hemel, verheven boven alles wat aards is; wit is de kleur van de goddelijke wereld. Het is de kleur die het dichtst bij het licht zelf ligt, de kleur van hen die van het goddelijke licht doordrongen zijn. Goud is de weerkaatsing van de goddelijke zonneglans, van het eeuwige licht.

Wietse van der Velde, pastoor

4. Een heilig spel. Bericht van de sportschooldominee

Op zaterdag 7 oktober opende Daoud Rahimi Gym uit Rolde zijn tweede vestiging in Borger. Een feestelijke gebeurtenis natuurlijk, er was immers keihard voor gewerkt door Daoud en zijn team en door al die vrijwilligers die hem graag een handje kwamen helpen. Iedereen is Daoud goed gezind: we kennen zijn verhaal, hoe hij uit Afghanistan

gevlucht is, pushbacks heeft meegemaakt toen die officieel niet bestonden, heeft moeten zwemmen voor zijn leven, en eenmaal hier sportend van de ene naar de andere sportschool zichzelf heeft moeten bewijzen – hij die in zijn eigen land tijdens het uitbreken van de zoveelste oorlog nationaal judokampioen was en bestemd was voor de Olympische Spelen. Iedereen is Daoud goed gezind, omdat hij geen winst wil maken, kwistig strooit met gratis abonnementen voor wie geen abonnement kunnen betalen, en maar één ding wil: dat zoveel mogelijk mensen kunnen sporten, ongeacht geld, afkomst of woonplaats.

In *De Groene Amsterdammer* stond onlangs een artikel over Afghanen in Nederland. Twee aspecten daarvan kun je zó op Daoud toepassen: het gevoel van dankbaarheid jegens het gastland én ‘Afghanen zien mogelijkheden waar Nederlanders die niet zien.’ En zo is dat, want hoe vaak hebben we Daoud niet dingen zien ondernemen die toch totaal niet konden? Een sportschool in de oude klimhal in Borger? Waanzin. Zo snel? Onmogelijk. Maar Daoud pakte aan en het lukte.

Waarom ik dit allemaal vertel? Om duidelijk te maken hoe ik me voelde toen Daoud bij me kwam vlak voor de opening van ‘Borger.’ Of ik wilde zegenen met water en de kwast, in de naam van de Vader, de Zoon en de Geest. Ja, u leest het goed – en ik was verbluft. Oké, als sportende dominee had ik al dingen gedaan in Rolde, de opening van een marathon, een herdenking van een overleden lid. Ik stond al bekend als sportschooldominee. ‘Waarom?’, bracht ik nog uit. En toen kwam een verhaal over de Geest, die ons allemaal bezielt, die hem hier gebracht heeft, die hem inspireert een brug te zijn tussen ons, sporters, en de gemeenschap. En dat de kerk erbij hoort, dat we ten dienste staan van de gemeenschap: iedereen moet mee kunnen doen, niemand mag gedwongen langs de zijlijn blijven staan. Oké, dacht ik, we gaan dit dus gewoon doen, dit moet gewoon. “We doen het, Daoud, het hele ding.”

Ik geef toe, een dominee met een wijwaterkwast, heel gebruikelijk is het niet. Maar in de Drentse zanddorpen ligt daar hoegenaamd niemand van wakker. En als iemand die van huis uit oud-katholiek is – en de kerkelijke theologie en regelingen trotseert door pkn dominee te zijn én oud-katholiek – is het me allemaal niet vreemd. Eerlijk gezegd was ik Daoud ook wel een beetje dankbaar voor deze gelegenheid tot ‘thuiskomen’. Dat is wat in de Hebreeuwse bijbel *chèsèd* heet, ‘genade’, de wederzijdse gunst waarmee je elkaar verder helpt. Gelukkig kende ik Wietse al heel lang – en Wietse mij! – dus wijwater, emmer en kwast waren te regelen. Maar dan, hoe doe je zo iets in een omgeving waarin vrijwel niemand het kerkelijke taalspel kent? Water rondzwaaien met zo’n kwast, is dat in zo’n context niet het toppunt van folklore?

Ja, dat is het ergens wel, eerlijk gezegd. Maar dat is ook juist meteen de kracht. Zoveel kennis is zo ontzettend snel verdampt, maar de herkenbaarheid van 'de kwast' is gebleven. Dat is gewoon je kans, dan maar oecumenisch en zelfs interreligieus. Verder kun je geen formulierteksten gebruiken, hooguit dan dat overbekende 'In de naam van de ...' Het enige wat erop zit is de traditie wegen, proeven, door en door begrijpen, om vervolgens hetzelfde te zeggen in moderne woorden, niet mijn woorden, maar de woorden van Daoud, van de sporters, de aanwezigen. En dan nog blijft het folklore, doe het met humor, een knipoog, leg uit wat je doet. Die rode sjaal over je sportkleden is een stola, symbool van je ambt. Verzeker de aanwezigen dat die kwast alleen voor wijwater gebruikt wordt. En breng dan volstrekt serieus je boodschap: vrede voor dit huis, vrede voor wie hier komen om te sporten, vrede voor wie hier omzien naar elkaar, dat niemand zich hier uitgesloten voelt, vrede wie van hier naar huis gaat en leeft vanuit deze geest.

En hoe kwam het aan? Ik zag ontspannen gezichten, fijne sfeer. Ik zag de ernst groeien. Het watermoment was natuurlijk lachen, maar toen ik "de trinitarische formule" had gebruikt en rondkeek en zei "... en daarop zeggen wij allemaal...", toen riep iedereen "Amen". Ik denk: dan is het goed. De reacties na afloop waren ook hartverwarmend: "zo mooi, goed dat je dit zo gedaan hebt, helemaal Daoud dit". Gewaardeerd werd het ook dat ik had gezegd dat het wijwater van de oud-katholieke parochie (evenals het wijwatervat en de wijwaterkwast uit de Groningse parochiekerk, WvdV) kwam: dat sprak

van verbondenheid tussen kerken. Was er geen kritiek? Nee, al was er een “verpakte waarschuwing” van een rooms-katholiek iemand, die zei zich vaak te ergeren aan hoe er lacherig gedaan wordt over dingen die voor katholieken heilig zijn. Maar, voegde hij toe, dat was bij mij niet het geval. Oef, dacht ik. En stiekem gooi ik dat op het oud-katholieke nest waar ik uit kom, waar we altijd ontspannen omgingen met het ritueel, er volop grapjes over maakten, niet uit schennis, maar omdat het zo’n volstrekt vanzelfsprekende plaats in ons dagelijks leven had. Heilig en humor kunnen dan dicht bij elkaar komen. Ze kunnen ook eigenlijk niet zonder elkaar. En dat kun je vangen in een ander Hebreeuws woord voor ‘genade’: *cheen*, dat zowel toegenegen aandacht betekent, als gein. Een heilig spel.

Ari Troost

5. Diocesane livestreamvieringen

Iedere zondag en op de belangrijkste feestdagen wordt voor het aartsbisdom Utrecht een livestreamuitzending om 10.00 uur vanuit de kathedrale kerk te Utrecht verzorgd. Op de landelijke website van de OKKN www.OKKN.nl kunt u de link aanklikken.

6. Hoe wij vieren

In juni 2022 zijn alle coronamaatregelen die het kerkelijk leven beperkten vervallen. In onze parochie hebben we over manier van vieren in onze parochie het volgende afgesproken:

1. Bij het uitwisselen van de vredegroet kan men elkaar met het geven van een hand, een hoofdknik of een lichte buiging “vrede” wensen.
2. De heilige communie wordt in een kring onder twee gedaanten uitgereikt. De hostie wordt door de priester uitgereikt.

De kelk wordt door een assistent vastgehouden; men kan uit de kelk drinken of de hostie in de wijn dopen.

Wietse van der Velde, pastoor

7. De 'thuiscollecte'

U kent allemaal dit zinnetje uit de afkondigingen: *"De collecte tijdens het offertorium is bestemd voor het mogelijk maken van onze vieringen"*... Onze vieringen zijn gelukkig hervat, maar nog niet iedereen durft het aan naar de kerk te komen of men is om andere redenen verhinderd de viering bij te wonen. En toch gaan de kosten gewoon door. Het Bisschoppelijk Bureau herinnerde ons, juist vanwege die doorgaande kosten, de inkomsten uit de thuiscollecten daarom niet te vergeten. Terecht natuurlijk. Verschillende parochies hebben verschillende oplossingen. Wij stellen voor om het simpel te houden. En dat is dat u gewoon af en toe een bedrag overmaakt op de bekende bankrekening van de kerk.

Rekeningnummer van de parochie is:

NL12INGB0003941884 t.n.v. Oud-Katholieke parochie v.d. H. Martinus te Groningen,
onder vermelding van 'thuiscollecte'.

Dan weet de penningmeester Karin Bijlsma wat de bestemming is. (Bijkomend voordeel van overmaken is ook nog dat het daarmee aftrekbaar is van de belastingen).

8. Veilige kerk

De OKKN hanteert een actief beleid om een veilige kerk te waarborgen. Alle informatie hierover is te vinden op de website: <https://oudkatholiek.nl/organisatie/veilige-kerk/>

9. Agenda vieringen en overige activiteiten

Vieringen in Groningen, parochiekerk van de H. Martinus, Witte de Withstraat 2:
vieringen iedere 1^e, 3^e en 5^e zondag van de maand om 11.00 uur.

Voor de vieringen met *Kerst, de Goede Week en Pasen* en eventuele andere bijzondere vieringen: zie de agenda in de parochiebrieven voorafgaande aan die dagen.

Eerstkomende vieringen:

Zondag 29 september, 6 en 20 oktober

Overige activiteiten

- Zaterdag 5 oktober – kerkschoonmaak
- Zondag 6 oktober - gemeentevergadering

Vieringen Grace Church (van de Anglicaanse gemeenschap):

iedere 2^e en 4^e zondag van de maand om 10.30 uur in onze kerk.

10. Contact

Oud-Katholieke parochie van St. Martinus te Groningen

deservitor (waarnemend *pastoor*):

em. can. drs. Wietse van der Velde,

Jan R. Stuustraat F8,

9663 SE Nieuwe Pekela

tel. 0597 221080/06 481 99 493

mail: pastoor@groningen.okkn.nl

secretaries:

mevr. Renée Lokman

mail: secretaris@groningen.okkn.nl

penningmeester:

mevr. Karin Bijlsma

mail: penningmeester@groningen.okkn.nl

